Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 68. Braşovŭ, Vinerĭ-Sâmbătă, 27 Martie (8 Aprilie) 1893.

Falsificarea

Manifestului de unire cu Biserica Romei.

„Diplomatulŭ acela a fostŭ numai de iesuviţi scornitŭ spre asuprirea nóstră“.

Şincai, despre diploma II-a leopoldină, Cronica a. 1701.

„Tóte aceste trele (diploma a dóua şi instrucţiile) se socotescŭ a fi numai scorniturile Iesuiţilorŭ, carĭ în totŭ chipulŭ voiau sĕ stăpânéscă peste clerulŭ românescŭ.“

Clainŭ, Inceputulŭ unirei.

Unirea Românilorŭ cu Biserica Romei, după cum se făcuse la a. 1698, nu plăcŭ de locŭ misionarilorŭ catolicĭ din Transilvania şi Ungaria, precum nu le place nicĭ astăḑĭ. Nu plăcŭ nicĭ congregaţiunei de propaganda fide din Roma.

Românii în sinodulŭ dela 1698 şi în manifestulŭ lorŭ de unire, nu recunoscuse nicĭ Primatulŭ Papei în sensulŭ cum esplică biserica catolică acestŭ Primatŭ, séu cu alte cuvinte dreptulŭ de jurisdicţiune alŭ Papei în Mitropolia română de Alba-Iulia, şi nu primise nicĭ o dogmă de credinţă catolică. Românii remăsese aceea, ce fusese părinţii lorŭ mai înainte, credincioşĭ ai legei române din părţile de rĕsăritŭ ale imperiului romanŭ, cu singura deosebire numai, că acum Românii din Mitropolia Albei-Iulie erau aliaţĭ séu confederaţĭ cu Biserica Romei.

Insĕ intenţiunile Bisericei catolice din Roma, erau cu totulŭ altele, şi anume, ca cei, carĭ se unescŭ cu Roma, sĕ devină catolicĭ întru tóte.

Étă ce scria pe timpulŭ acesta Congregaţiunea de propaganda fide misiunilorŭ catolice trimise în părţile Orientului:

„Unire adevĕrată cu biserica catolică nu este, şi nicĭ nu póte sĕ fiă cineva membru alŭ ei, décă nu primesce întrégă credinţa catolică, décă nu crede cu tăriă în religiunea catolică, şi décă nu arată dependenţa datorită faţă de Pontificele romanŭ“.

„Cu tóte că aceia, carĭ recunoscŭ pe Pontificele romanŭ de capŭ vĕḑutŭ alŭ bisericei din lume, mărturisescŭ în modŭ implicitŭ credinţa catolică . . . . totuşĭ biserica catolică nu póte fi mulţămită numai cu acéstă recunóscere esternă a Pontificelui, ci trebue sĕ lucre, ca aceia, carĭ doerescŭ sĕ se unéscă cu biserica catolică sĕ se lapede prin cuvinte exprimate în formă solemnă de eresiile cetei lorŭ, din carĭ au făcutŭ parte până aci“ (Nylles, Symbolae I. pag. 111—112.).

Congregaţiunea de propaganda fide cerea aşa-dér dela misionarii trimişĭ pentru catolisarea popórelorŭ din Orientŭ, că aceia, carĭ se unescŭ cu biserica Romeĭ sĕ recunóscă pe Pontificele romanŭ de capŭ alŭ bisericei creştine din lume şi sĕ facă mărturisirea formală a credinţeĭ catolice.

Insĕ dela sinodulŭ de unire din 1698 fŭ imposibilŭ ca misionarii catolicĭ Baranyi, Hevenesi şi Kapy sĕ pótă obţine recunóscerea Pontificelui din Roma, în sensulŭ cum se cerea, şi admiterea dogmelorŭ de credinţă catolică.

Stândŭ astfelŭ lucrurile misionarii iesuiţĭ, carĭ se aflau sub ordinele archiepiscopului Collonits din Strigonŭ, făcură o traducţiune falsă în limba latină de pe manifestulŭ de unire din 1698, şi în acéstă traducţiune falsificară întregŭ conţinutulŭ documentului de unire, anume intercalară în traducţiunea acésta pasage întregĭ, că Românii primescŭ şi mărturisescŭ întrégă credinţa catolică şi în specialŭ cele 4 puncte dogmatice. Scriseră acéstă traducţiune falsă pe dosulŭ manifestului originalŭ românŭ, îĭ puseră aceeaşĭ dată, şi-i dederă în modulŭ acesta forma de textŭ latinŭ alŭ manifestului din 1698. Ér de altă parte lăsară afară din traducţiunea acésta tóte părţile manifestului, ce nu conveniau tendinţelorŭ de catolisare, şi anume lăsară afară condiţiunile unirei, prin carĭ Mitropolia română de Alba-Iulia declară că-şĭ conservă tóte obiceiurile bisericescĭ, tótă independenţa şi tótă legea sa.

Étă acum aicĭ acéstă traducţiune latină falsă, acestŭ monumentŭ fraudulosŭ alŭ misionarilorŭ iesuiţĭ dela 1698:

Traducţiunea latină a Manifestului falsificată de Iesuiţĭ:

Nos infrascripti Ecclesiae Valachicae in Transylvania Episcopus, Archi Diaconi et Clerus universus memoriae commendamus tenore praesentium quibus expedit universis, maxime vero inclitis regni Transylvaniae Statibus.

Considerata, tum fluxa humanae vitae instabilitate, tum etiam animae (cujus in omnibus potior cura habenda) immortalitate, libere ac sponte impulsu Divini Numinis cum Ecclesia Romano-Catholica unionem inimus ejusdemque Sanctae Matris Romano Catholicae Ecclesiae comembra (sic) nos tenore praesentium declaramus. Omnia admittentes, profitentes ac credentes quae illa admittit, profitetur ac credit, praesertim vero illa quatuor puncta, in quibus hactenus dissentire videbamur, quae etiam in clementissimo Suae Sacratissimae Majestatis Decreto ac Diplomate nobis insinuantur. Qua propter ijsdem prorsus juribus ac privilegiis quibus ejusdem Sanctae Matris Ecclesiae Presbiteri ex indulta sacrorum Canonum ac Divorum quondam Regni Hungaricae Regum utuntur, nos quoque, juxta praenominatum Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Decretum, a modo deinceps uti ejusdem commembra frui ac gaudere volumus. In cujus majorem fidem ac robur praesens manifestum nostrum propria manus syngraphâ nec non sigillo communimus.

Anno 1698 7 Octombris
Albae-Iuliae.

Traducţiune în limba română modernă.

Noi subsemnaţii, Episcopulŭ, Protopopii şi întregŭ clerulŭ Bisericei românescĭ din Transilvania, facemŭ cunoscutŭ prin acéstă carte tuturorŭ cărora se cuvine, şi mai cu sémă ilustrelorŭ staturi din regatulŭ Transilvaniei:

Considerândŭ noi de o parte nestatornicia şi schimbarea vieţei omenescĭ, ér de altă parte avêndŭ în vedere nemurirea sufletului (de care mai cu sémă trebue sĕ avemŭ grijă în tóte lucrurile) liberĭ, de bună voia nóstră, şi îndemnaţĭ de voinţa lui Dumneḑeu, ne unimŭ cu biserica Romano-Catholică şi prin acéstă carte ne declarămŭ de conmembrii ai a celei Sfinte Maice Bisericĭ. **Primindŭ, mărturisindŭ şi creḑendŭ tóte câte le primesce, le mărturisesce şi le crede Biserica Romano-Catholică. Şi mai înainte de tóte cele patru puncte, în privinţa cărora până acuma nu ne înţelegeamŭ şi carĭ ni se facŭ cunoscute şi prin Decretulŭ şi Diploma prea graţiósă a Maiestăţii sale prea sfinte.** Dreptŭ aceea şi noi, ca nisce commembrii ai aceleia, voimŭ după cum dispune Decretulŭ amintitŭ mai susŭ alŭ Sfintei Maiestăţĭ imperiale şi Regale, sĕ ne folosimŭ şi sĕ ne bucurămŭ de aci înainte de aceleaşĭ drepturĭ şi privilegii, de carĭ se folosescŭ şi preoţii aceleiaşĭ Sfinte Maice Bisericĭ după permisiunile Sfintelorŭ canóne şi după privilegiile date de rĕposaţii regĭ de odinióră ai Ungariei. Ér spre mai mare credinţă şi tăriă a acestui lucru am întăritŭ manifestulŭ de faţă cu subscrierile mânilorŭ nóstre şi cu sigilulŭ.

Anulŭ 1698 7 Octobre
Alba-Iulia.

Insĕ sub acéstă traducţiune latină falsă nicĭ unŭ sigilŭ şi nicĭ o subsemnătură, deşi a rĕmasŭ locŭ golŭ o jumĕtate de pagină mare în folio.

Asemĕnândŭ acum traducţiunea falsă cu textulŭ românescŭ originalŭ publicatŭ de noi în numĕrulŭ trecutŭ, se constată următórele puncte principale falsificate:

Pe când în textulŭ originalŭ românescŭ nu esistă nicĭ unŭ cuvêntŭ, că ne unimŭ cu biserica Romei în credinţă, în traducţiunea falsificată se intercala pasagiulŭ:

„Primindŭ, mărturisindŭ şi creḑendŭ tóte, câte le primesce, le mărturisesce şi le crede biserica romano catolică.“

Pe când în textulŭ originalŭ românescŭ nu se vorbesce de locŭ de cele 4 puncte dogmatice, în traducţiunea latină se făcu o nouă falsificare intercalându-se cuvintele:

„Şi mai înainte de tóte (primimŭ, mărturisimŭ şi credemŭ) cele patru puncte în privinţa cărora până acuma nu ne înţelegeamŭ.“

Cu deosebire suntŭ bătătóre la ochĭ contraḑicerile marĭ, diametralŭ opuse, ce esistă între textulŭ originalŭ românescŭ şi între traducţiunea latină scrisă mai târḑiu pe dosulŭ acestui manifestŭ.

Pe când în textulŭ românescŭ se ḑice espresŭ, că „tótă legea nóstră sĕ stée pe locŭ, că din obiceiulŭ bisericei nóstre a Rĕsăritului nime sĕ nu ne clătéscă,

în traducţiunea latină misionarii ḑicŭ: că primimŭ, mărturisimŭ şi credemŭ tóte câte le primesce, mărturisesce şi crede biserica romano-catolică şi cu deosebire cele 4 puncte.

Iesuiţii aşadéra intercalară în traducţiunea latină pasage, carĭ nu esistă de locŭ în textulŭ originalŭ, şi carĭ nu au fostŭ primite de sinodulŭ din 1698. Dér nu numai, că adauseră lucrurĭ, ce nu se primise, dér de altă parte suprimară din traducţiunea latină tóte condiţiunile unirei.

Intenţiunea fraudulósă este aşadér evidentă. Avemŭ înaintea nóstră o traducţiune din cele mai mişelescĭ şi criminale, falsificarea unui documentŭ publicŭ a unui tractatŭ politic-bisericescŭ pentru a supune pe poporulŭ românŭ catolicilorŭ şi a desfiinţa biserica română de Alba Iulia, în scurtŭ, o alterare condamnabilă a pactului nostru fundamentalŭ cu Roma.*)

Constatămŭ aşadéra din punctŭ de vedere istoricŭ:

Unŭ manifestŭ de unire în limba latină din partea sinodului dela 1698 nu s'a datŭ. Tóte actele soborelorŭ de unire au fostŭ scrise în limba română. Numai epistolele particulare ale episcopilorŭ cătră cardinalulŭ Collonits suntŭ scrise în limba latină, dér şi acele de iesuiţĭ;

Traducţiunea latină cunoscută sub titlulŭ de „Manifestum Eclesiae graeci ritus per Transilvaniam etc.“ este unŭ falsificatŭ criminalŭ, fără valóre istorică şi fără valóre juridică-bisericéscă;

Că sinodulŭ de unire din 7 Oct. 1698 nu a primitŭ nicĭ chiar cele 4 puncte ale conciliului din Florenţa, precum poporulŭ românŭ nicĭ până astăḑĭ nu are cunoscinţă de aceste 4 puncte dogmatice;

Unirea cu biserica Romei s'a făcutŭ numai în modulŭ şi în forma cum ne-o arată textulŭ originalŭ românescŭ alŭ manifestului din 1698.

Falsificarea manifestului de unire din 1698 nu este singurulŭ actŭ falsificatŭ de Iesuiţĭ în istoria unirei Românilorŭ cu biserica Romei.

*) In sciinţa istorică astăḑĭ nu mai esistă nicĭ cea mai mică îndoială, că traducţiunea latină publicată mai susŭ este o falsificare criminală a manifestului de unire românescŭ, şi că Românii nu au primitŭ la 1698 nicĭ o dogmă catolică, nicĭ chiar cele 4 puncte.—Veḑĭ Crişianu Beitrag zür Geschichte der Kirchlichen Union der Romänen in Siebenbürgen unter Leopold I. Hermannstadt 1880. — Popŭ, desbinarea în biserica Românilorŭ din Ardélu şi Ungaria 1697—1701. Bucurescĭ 1892. — După cum se vede din cuvintele exprese ale diplomei din 16 Febr. 1699 cardinalulŭ Collonits a făcutŭ împĕratului Leopoldŭ unŭ raportŭ falsŭ despre modulŭ, în care s'au unitŭ Romanii. Cuvintele, acestei diplome ca: „Nouă ni s'a raportatŭ ca lucru sigurŭ că gintea Românilorŭ etc. au începutŭ a se întórce la unire“, arată că s'a făcutŭ numai unŭ raportŭ, dér nu s'a înaintatŭ şi manifestulŭ.